

Samarbetsavtal mellan tvåspråkiga välfärdsområden om svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster

Nationalspråksnämnd 23.05.2023 § 14

Beredare Penttinen Erkki
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 359 2922, fornamn.efternamn@ovph.fi

Bakgrund och lagstiftningsgrund

I Finland finns sju tvåspråkiga välfärdsområden: Östra Nylands, Mellersta Österbottens, Kymmenedalens, Västra Nylands, Vandas och Kervos, Egentliga Finlands och Österbottens välfärdsområde. Utöver dessa är Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen tvåspråkiga.

Social- och hälsovård ska i tvåspråkiga välfärdsområdets område ordnas på både finska och svenska så att kunderna blir betjänade på det språk de väljer, antingen finska eller svenska. (lag om ordnande av social- och hälsovård 29.6.2021/612, senare *ordnandelagen*, 5 §)

Enligt ordnandelagens 39 § ska de tvåspråkiga välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen ingå ett samarbetsavtal för att garantera att de svenskspråkigas språkliga rättigheter tillgodoses inom social- och hälsovården. I samarbetsavtalet ska det överenskommas om

- arbetsfördelningen och samarbetet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena vid genomförandet av sådana social- och hälsovårdstjänster på svenska där det är nödvändigt för att se till att de språkliga rättigheterna tillgodoses utifrån hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader den medför;
- arbetsfördelningen och samarbetet i fråga om sådana social- och hälsovårdstjänster på svenska som det är ändamålsenligt att genomföra endast i en del av välfärdsområdena till följd av hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader den medför;
- det expertstöd som de tvåspråkiga välfärdsområdena ger varandra vid genomförandet av tjänster på svenska.
- Samarbetsavtalet kan också gälla annan arbetsfördelning och annat samarbete.

Enligt ordnandelagens förarbete "hänför sig bestämmelsen till avvecklingen av samkommunen Kårkulla, som ansvarar för den svenskspråkiga specialomsorgen, och till säkerställandet av att den svenskspråkiga specialomsorgen kan tryggas också i fortsättningen. Syftet med bestämmelsen är dock att säkerställa ordnandet också av andra svenskspråkiga tjänster som det har förekommit problem med och som kan säkerställas genom samarbete och arbetsfördelning."

Förhållandet till annat samarbete och centraliserande

Då man kommer överens om arbetsfördelning och annat samarbete gällande de svenskspråkiga tjänsterna behöver man beakta andra faktorer som berör helheten:

- Genom samarbetsavtalet kan de tvåspråkiga välfärdsområdena inte avvika från vad som i ordnandelagen eller annan lag eller med stöd av lag föreskrivs om att centralisera uppgifterna (ordnandelagens 39 § 2 moment).

- Det avtal som nu ingås ska samordnas med samarbetsavtalen för samarbetsområden för social- och hälsovården (ordnandelagens 39 § 2 moment). Tvåspråkiga välfärdsområden finns på tre samarbetsområden: Södra Finlands, Västra Finlands och Norra Finlands samarbetsområden.
- Västra Nylands välfärdsområde har getts uppgiften att stödja utvecklandet av de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna i hela landet (ordnandelagens 33 §).
- Sociala områdets svenskspråkiga kompetenscenter (Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området) har grundats för att utveckla sakkunskapen inom det sociala området för svenskspråkiga befolkningens behov (lag om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området 1 och 2 §).

Beredningen av avtalet

Egentliga Finlands välfärdsområde har svarat för samordningen vid utarbetandet av samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena (ordnandelagens 39 § 3 moment).

År 2022 utfördes med hjälp av en utomstående aktör (Nordic Healthcare Group) en utredning där man kartlade de tvåspråkiga välfärdsområdenas behov och möjligheter att samarbeta sinsemellan i genomförandet av svenskspråkig tjänsteproduktion. Slutrapporten publicerades i november 2022. Utredningen visade att de största möjligheterna till samarbete fanns inom expertstöd, rådgivning och vissa speciellt krävande tjänster, så som inom vissa boendetjänster.

Resultaten av utredningen har kommit till nytta vid beredningen och var och en organisation har kunnat uppdatera nulägesanalysen gällande behovet av svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster inom det egna området och möjligheterna att producera sådana till andra välfärdsområden.

Parterna (de tvåspråkiga välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen) har under början av år 2023 tillsammans berett det avtalsutkast som finns som bilaga. (BILAGA)

Enligt ordnandelagen ska de tvåspråkiga välfärdsområdena höra social- och hälsovårdsministeriet (SHM) innan samarbetsavtalet godkänns. Ett preliminärt muntligt hörandetillfälle angående avtalsutkastet har hållits med SHM 3.5.2023. Vid hörandetillfället framförde SHM inga betydande förändringar i avtalet.

Efter hörandetillfället har ännu gjorts smärre ändringar i avtalsutkastet och angående dessa informeras enligt överenskommelse SHM.

Helsingfors stad och Vanda och Kervo välfärdsområde avtalsförhandlare har låtit förstå, att de inte ännu kan göra sitt slutliga ställningstagande i detta skede av beredning.

Avtalets struktur och innehåll

Samarbetsavtalet har utarbetats som ett ramavtal, där man kommer överens om de principer, med vilka de tvåspråkiga organisationerna sinsemellan kan ingå Serviceavtal. De tvåspråkiga organisationerna kan skriftligen avtala även om att flytta organiseringsansvaret för att trygga de svenskspråkiga tjänsterna.

Som bilaga till samarbetsavtalet finns en bilaga som uppdateras, ur vilken det framgår vilka svenskspråkiga tjänster var och en avtalspart kan erbjuda varandra eller vilka tjänster var och en avtalspart har behov av att köpa av andra välfärdsområden.

Hur samarbetsavtalet förverkligas följs upp och utvärderas årligen. I avtalet kommer man överens om att bilda en nätverksgrupp bestående av representanter för alla parter, vilken sammanträder minst fyra gånger i året.

Målsättningen är, att Parterna i samarbete definierar de förfaringssätt och mätare, genom vilka avtalets och de språkliga rättigheternas förverkligande utvärderas och följs upp. Nätverksgruppens centrala uppgift är att samordna och utveckla verksamheten. Nätverksgruppen upprätthåller en uppdaterad förteckning över de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster, gällande vilka parterna har konstaterat att det finns behov av samarbete och vilka parterna erbjuder varandra.

Vidare följer varje avtalsparts nationalspråksnämnd upp hur avtalet förverkligas (välfärdsområdeslagen 33 § 4 moment).

Beslut om och godkännande av avtalet

Enligt ordnandelagen ska samarbetsavtalet godkännas av samtliga tvåspråkiga välfärdsområdets välfärdsområdesfullmäktige. För HUS-sammanslutningens del ska samarbetsavtalet godkännas av dess högsta beslutande organ. För Helsingfors stads del ska samarbetsavtalet godkännas av dess fullmäktige.

I enlighet med välfärdsområdeslagens 33 § 4 moment har nationalspråksnämnden till uppgift att lämna utlåtande om avtalet till välfärdsområdesfullmäktige.

Om de tvåspråkiga välfärdsområdena inte når enighet om innehållet i samarbetsavtalet eller om innehållet i avtalet inte säkerställer att de svenskspråkigas språkliga rättigheter tillgodoses inom social- och hälsovården, får statsrådet besluta om innehållet i avtalet. Statsrådets beslut bereds vid social- och hälsovårdsministeriet. Statsrådets beslut om samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena

Ledningens förvaltningschef Berg Päivi

föreslår, att nationalspråksnämnden fattar beslut om, att som sitt utlåtande till välfärdsområdesfullmäktige avge följande:

Nationalspråksnämnden anser, att det bifogade samarbetsavtalet för svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster är ändamålsenligt och föreslår att avtalet godkänns.

Beslut:

Nationalspråksnämnden beslutade enligt beslutsförslaget.

Distribution

Välfärdsområdesstyrelse 30.05.2023 § 163

Beredare

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 359 2922, fornamn.efternamn@ovph.fi

Situationen med avtalsberedningen är 17.5.2023 den, att av nio parter, har tjänstemannarepresentanterna för sju av dem tagit beslutet, att föra avtalsutkastet vidare för beslut. Helsingfors stads avtalsförhandlare har meddelat, att de kommer att avge ett utlåtande i ärendet och önskar, att Egentliga Finlands välfärdsområde i samarbetsavtalet beaktar eventuella förslag som gäller innehållet. Vanda och Kervo välfärdsområdes nationalspråksnämnd har gett ett utlåtande om avtalet och välfärdsområdets nationalspråksnämnd behandlar ärendet nästa gång 8.8.2023.

Sektordirektör, personer i arbetsför ålder Penttinen Erkki

föreslår, att välfärdsområdesstyrelsen föreslår, att välfärdsområdesfullmäktige

- godkänner det bifogade samarbetsavtalet och
- befullmäktigar välfärdsområdesdirektören att göra behövliga preciseringar i avtalet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Distribution

Välfärdsområdesstyrelse 28.08.2023

Beredare

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 359 2922, fornamn.efternamn@ovph.fi

Efter det beslut som välfärdsområdesstyrelsen fattade 30.5.2023 163 § har samarbetsavtalet mellan tvåspråkiga välfärdsområden om svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster preciserats till vissa delar i somras, bland annat till den del som berör prissättningen av tjänsterna. Förändringarna påverkar varken innehållet i avtalet eller de mål som uppställts för avtalet i någon avsevärd grad, utan har endast preciserat det. Texten gällande ikraftträdandet av avtalet har ändrats så att avtalet träder i kraft när alla avtalsparter har undertecknat det (i den tidigare versionen stod det att avtalet träder i kraft från och med 1.9.2023). Avtalet är i kraft tillsvidare.

Sektordirektör, personer i arbetsför ålder Penttinen Erkki

föreslår att välfärdsområdesstyrelsen ska föreslå att välfärdsområdesfullmäktige ska

- godkänna det bifogade samarbetsavtalet och
- befullmäktiga välfärdsområdesdirektören att göra behövliga preciseringar av teknisk natur i avtalet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Distribution

Välfärdsområdesfullmäktige 04.09.2023 § 57
597/00.01.01/2023

Beredare Penttinen Erkki
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 359 2922, fornamn.efternamn@ovph.fi

Styrelsen

föreslår att välfärdsområdesfullmäktige ska

- godkänna det bifogade samarbetsavtalet och
- befullmäktiga välfärdsområdesdirektören att göra behövliga preciseringar av teknisk natur i avtalet.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Konstaterades till protokollet att även bilaga 1 till samarbetsavtalet bifogas till protokollet som ett tekniskt tillägg.

Distribution